

לומר

ישראל מומר דיו כעבוד כוכבים. ופירש"י ור"נ ור"ז עמרם ור' יצחק אמרי לך הא דר' הונא חוקים כתנאי אבל מתחא דידן לא חוקים כתנאי דאין אמרינן שפיר אפילו לת"ק דאפילו לדידיה דאדם אומר הני מילי עובד כוכבים וכו'. משמע דלא מיירי ר"נ אלא עובד כוכבים אבל לא בישראל והיה לו לרבינו לפרש כן ולא לכתוב דבריו שזו היא שכינה הראש"ד להקשות בכוף דבריו. וכן יש לתמוה למה לא חילק בישראל בין היה ליה שותפות בגוה ליה ליה כדמפלוג בפרק השותפות אליבא דר"נ ור"ז עמרם ור' יצחק. ונריך לומר שרבינו קצר כאן וסמך על מה שכתב בפרק ב' מהלכות שחיטה לחלק בין ישראל לעובד כוכבים ובין היה ליה שותפות בגויה ליה ליה :
המשתחוה לקרקע עולם וכו' עד אשרה. פיר' ר' ישמעאל (דף י"ד) מומר דר' יוחנן :

דבר שאינו שלו. המשתחוה לקרקע עולם לא אשרה.

חפר בה בורות שיחין ומערות לשם עבודת כוכבים אשרה : ב *מים שעקרו הגל והשתחוה להן לא אשרה. נטלן בידו והשתחוה להן אשרה. אבני הר שנדלדלו ועבדן במקומם מותרות שהרי אין בהן תפיסת יד אדם : ג ישראל שזקף לבינה להשתחוה לה ולא השתחוה לה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה שזקפתה מעשה. וכן אם זקף ביצה ובא עובד כוכבים והשתחוה לה אשרה. התך דלעת וכיצא בה והשתחוה לה אשרה. *השתחוה לחצי דלעת וחצי האחר מעורה בו הרי זה אסור מספק שמא זה החצי כמו יד לחצי הנעבד. *אילן שנמטעו מתחלה שיהיה נעבד אסור בהנאה וזו היא אשרה האמורה בתורה. היה אילן נמטע וגדעו ופסלו לשם עבודת כוכבים אפילו הבריק והרכיב בגופו של אילן והוציא שריגים ורת את השריגים והם אסורים יבהנאה ושאר האילן מותר. וכן המשתחוה לאילן אע"פ שלא נאסר גופו כל השריגים והעלים והלולבין והפירות שיוציא כל זמן שהוא נעבד הרי אלו אסורין בהנאה. אילן שהיו העובדי כוכבים משמרין את פירותיו ואומרים שהם מוכנים לעשות שכן לבית עבודת כוכבים פלוני ועושין מהן שכן ושותים אותו ביום חגם הרי זה האילן אסור בהנאה מפני

השגת הראב"ד

*מים שעקרו הגל והשתחוה להן לא אשרה נטלן בידו והשתחוה להן אסור. אלא ואם מים של רבים הם אינן נאסרים ואם של יחיד הן אע"פ שעקרו הגל אסורים ונפלטות דבריו ר' חייא ורבי יוחנן היא ולא ידעין בני רבי חייא מאי סבירא להו ופסיקא לתומרא :

השגת הראב"ד

*השתחוה לחצי דלעת וכו' אסור מספק שמא זו החצי כמו יד לחצי הנעבד. אלא לא אמרו זה הרי אלא לענין עומדת עבודת כוכבים בלבד אבל לענין איסור לא אמרו שאין אסור משום יד :

משנה שם פרק כל האלילים (דף מ"ח) אילן שנמטעו מתחלה לשם עבודת כוכבים אסור גדעו ופסלו לשם עבודת כוכבים והחליף נטלן מה שהחליף ונמטעו אסור דבי ר' ינאי אע"ג דהכריך והרכיב בגופו של אילן לא הוי כאילן שנמטעו מתחלה ליהא כולו אלא נטלן מה שהחליף והשאר מותר : וכן המשתחוה לאילן וכו'. כבר פסק רבינו בראש הפרק כרבנן דאמרי נמטעו ולבסוף עבדו מותר ואמרין בפרק כל האלילים (שם) אחר שמואל המשתחוה לאילן תוספתו אסור ואוחזין עליו מדתן גדעו ופסלו וכו' דמשמע כי לא גדעו ופסלו תוספתו שרי ואסיקא דשמואל כרבנן ס"ל דאילן שנמטעו ולבסוף עבדו מותר אבל תוספתו אסור והא דקתני גדעו ופסלו היינו לאשמועינן דאע"ג דעבד ליה מעשה בגויה אין עיקר האילן נאסר :
אילן שהיה וכו'. שם אי זו היא אשרה ואמר שמואל אפילו אמרו הני תמרי לבית גרפרו אסור דרמו ביה שיכרם ושתו ליה ביום חידם ואמרין תסם דהלכתא כוותיה. ופירש"י אי זו היא אשרה תסם אילן שלא הוצרכו לנו שהיא אשרה בתי זו סימן נכיר אם היא אשרה אם לאו. כי גרפרו שם עבודת כוכבים שלהם :

ה אילן שמעמידו וכו'. משנה שם העמיד תחתיה עבודת כוכבים וביטלה הרי זה מותר כך הגירסא בספרים שלנו. אבל רבינו נראה שגורס ונטלן וא"ת הרי רבינו פסק בראש פרק זה כרבנן דאילן שנמטעו ולבסוף עבדו מותר והיך כח כן דבשכיל שהעמידו תחתיו עבודת כוכבים שאסור אפי' מי חמיר העמידו תחתיו עבודת כוכבים מנעבד גופיה. וי"ל דהכל באילן שנמטעו מתחלה להעמיד תחתיו עבודת כוכבים עסקין ואפ"ה שרי לפי שאין האילן נעבד ודייק קתה הכי לישנא דקתני אילן שמעמידים תחתיו עבודת כוכבים דמשמע שרגילות הוא להעמיד מתחלה ברייתו. ח"כ אשמועינן דשרי אפילו מה שהוסף בעוד העבודת כוכבים תחתיו ומיהו בעוד העבודת כוכבים תחתיו אסור אפילו עיקרו דמוכר מילתא קפי מכשאו נעבד דהוא אין שני בין אלוו אילן לאחר : בית שגנאו וכו'. משנה (שם דף מ"ח) : וכן המשתחוה לבית. שם מומר דר"ב : וכן

שסתמו שהוא אשרה ולפיכך עושין בפירותיו כך שזו היא חוקה של אשרה : ד אילן שמעמיד תחתיו עבודת כוכבים כל זמן שהיא תחתיו אסור בהנאה נטלה מתחתיו הרי זה מותר מפני שאין האילן עצמו הוא הנעבד. בית שבנאו העובד כוכבים מתחלה שיהא הבית עצמו נעבד וכן המשתחוה לבית בניו הרי זה אסור בהנאה

א עירובין טז : ב עין בעור ס' קמא :

משנה למלך

נד זה לעיל, הא ליתא שרי כתבנו לעיל דהעור כחז בשם ר"ת וז' חילוק זה אף לדעת רש"י ומעט זה הרי אליבא דרש"י וז' לעיל דהעור כחז בשם ר"ת וז' חילוק זה אף לדעת רש"י והרמב"ם בבית העבודת כוכבים וא"כ אומר דל"ל אף בהנאה עבודת כוכבים אית ליה חילוק זה וליכא קושיא ממתני' לר"ל. ואולי ס' להסו' דר"ב לא נאמר חילוק זה אלא לנאן דאית ליה דיש לחלק בין הנאה עבודת כוכבים להנאה כומרים דבהנאה עבודת כוכבים אסור לעולם ובהנאה כומרים כל שהעבודת כוכבים עומדת סמוך לגינה תשיב כהנהגה לעבודת כוכבים. אך לר"ל דאית ליה דבהנאה עבודת כוכבים עומדת עומדת שרי אף יתכן לאסור בהנאה הכומרים אף שהעבודת כוכבים סמוכה לגינה והלא הכומרים אית להם אלא כינה לאסור משום דהשיב כהנהגה לעבודת כוכבים עומדת כיון דאית ליה דאילו מהלך עומדת כוכבים עומדת שרי מנ"כ דל"ל דבהנאה כומרים שרי אף בעבודת כוכבים שהיא סמוכה לגינה. ומנ"כ הקשו דל"ל דאית ליה דבשכר אסור בהנאה כומרים אכתי תקשי דאמאי לא הקשו ממנהג זה לר"ל. דאף דנימא דהא מיירי בעבודת כוכבים השומרת לפני הגינה פשיטא דאין לאסור בה עני מהנאה העבודת כוכבים עומדת. אך הרמב"ן והר"ן וז' אפ"ר דל"ל דאית ליה דר"ת בהלוקה זו וס' דל"ל כל שהעבודת כוכבים סמוכה לגינה אסור משום מהנהגה ושאיני יריד דאף שהוא הנאה העבודת כוכבים עומדת שרי משום דאיהו סמוכה להנאות המעוטות. עוד נ"ל לומר דאשר דהרמב"ן והר"ן ס' כסכרת תוספות שכתבנו לעיל דע"כ לא התייר ר"ל אלא כהנהגה שהוא דרך ציון ששורע המכס לפי שאינו מתקבץ העבודת כוכבים כ"כ ששם העברה בראש ונמ"ס לא הוקשה להם ממנהג זה לר"ל דודאי ר"ל מודה דכל מהנהגה שאינו דרך ציון אסור וכ"ת א"כ מה הקשו הסו' לרש"י כבר עמדנו בזה לעיל ותרצנו יע"ש :

ג השתחוה לחצי דלעת וכו' אסור משום יד. ע"כ : ואני אומר כי ר"מ וז' לא שיהא לשון התלמוד כלל ולכך קרא שם החיבור משנה תורה כמו שקדמתי ונלשון איסור גרסין לה כוף. פ' העור והרועה אמר רבי ירמיה הכי אמרו המשתחוה לדלעת אסור דבי רבי ירמיה מהו שחשש יד להכרת חוקי. ופירש"י וז' אסור בהנאה משום עבודת כוכבים והאריך בפי' כיוון לבאר איסור הנאה ודין תוספתא לר"ש ולר"ע ומ"מ לענין איסור נטלה ומכלל איסורא למדנו עומדת וטלן כח ר"מ וז' איסורא ובספר טהרות דין עומדת וכו' : אילן שנמטעו כו' עד כיון הרים ובהמה ואילן. הכל פ' כל האלילים (דף מ"ח) :

מגדל עז

אסור דבר שאינו שלו ואפילו במעשה גמור דלא מנין למימר במעשה כל דהו אבל במעשה גמור דאסור דא"כ מאי פריך עיין הא מנכך מעשה גמור הוא. ומה שחילק בין עובד כוכבים לישראל מומר או ישראל אחר שנינו כד"ן : המשתחוה לקרקע עולם עד אסור. פ' ר' ישמעאל (דף י"ד) : מים שעקרו הגל והשתחוה להן לא אסור נטלן והשתחוה להן אסור. פ' ר' ישמעאל (דף י"ח) : בתב הראב"ד וז' ואם מים הם רבים הם אינן נאסרין כו' עד ופסיקא לתומרא ע"כ : כל ואני אומר שמה ראה להשיגו מפני שלא כתב אסורין מספק וכו' : ופסיקא לתומרא ע"כ : כל האלילים בשמעתין דאבני הר שנדלדלו מסק תלמודא להדיא לעולם אימא לך בני רבי חייא דאכרי כו' ולדעתה שעל זו כמך ר"מ וז' : אבני הר שנדלדלו עד אשרה. פרק כל האלילים (דף מ"ח) :

מודע. הלכות עבודת כוכבים פ"ח

ובן אבן וכו'. משנה שם שלם אבנים הם אבן שחצבה מתחלה לבימיו אסורה ויירה ויכירה לשם עבודת כוכבים והידע נטל מה שחידש העמיד עליה עבודת כוכבים וסילקה הרי זה מותר ובגמרא אמר רבי אמי אע"פ דלייר ויכיר בגופה של אבן נטל מה שחידש ושפיר דמי :

ה מי שהיה ביתו וכו'. משנה שם מי שהיה ביתו כמון לבית עבודת כוכבים ונטל אסור לבנותו כלומר לפי שזוהי כותל לעבודת כוכבים כיצד יעשה כונס לתוך שלו ד"ל וכו' והקשו בגמרא והא קא מרווח לעבודת כוכבים ותיקנו דעבד ליה בית הכסא לתימנות כלומר דלילו לגדולים נעשיתא בעי אי נמי דגדר ליה בתימני ותיקנו ופירש"י דהכא במאי עסקינן כשהבית עומד נעמד : היה הכותל וכו' . שם סוף המשנה המכירה היה שלו ושל עבודת כוכבים ידיו מנהל על מנהל אבניו ועליו ועשיו ממלאין כשרן ומפרש רבינו כמה שכתב בירושלמי ידיו מנהל על מנהל דהיינו שחלקו הכותל לתלפין וכל חלק עבודת כוכבים אסור ומטמא . אבל רש"י פירש צעקין אחר . ומיהו כתב הר"ן דמי שרי בירושלמי לוקח הישראל חתי הכותל ה"מ במכיר אבנים שנגדו אבן אבן חתי מכירה אסור דלין ברירה ומיהו מסתברא דמותר למכור לו חלקו בכל מקום שהוא עכ"ל :

ו כיצד מאבד וכו'. משנה שם (דף מ"ג) ר' יוסי אומר שוחק וזורה לרוח או מטיל לים וכו' . אף הוא נעשה זבל ונאמר ולא ידבק בידך מלומה מן החרס כלומר שאם יזרעה לרוח יעשה זבל לגמול והרי הוא נכנס ואיפסקא הלכתא בפרקין כר' יוסי דזה וזה גורס מותר והכא הוי גורס זבל דליכא וקרקע דהיתר מיהו מצטיל לן בש' כל שעה [כ"ה] . יוכי קאמר שוחק וזורה לרוח או שוחק ומטיל לים או דילמא שוחק וזורה אבן מטיל לים בעיניה . וכו"ל איבעי לן גבי חנוך דקמי מפרס וזורה לרוח או מטיל לים אמר רבה מסתברא עבודת כוכבים דליס המלה חלול לא בעינא שחיקה חנוך דלמא נהרות חלול בעי פירור ח"ל רב יוסף נדרבא עבודת כוכבים דלא ממאיר בעי שחיקה חנוך דממאיר לא בעי פירור :

ובתב הרמ"ך חומה יוכי פסק כרב יוסף לגבי רבה ואע"פ דתמיא כוונתה דרב יוסף הא דמי ליה רבה עכ"ל . ובהא איכא למימר דרבינו ס"ל כמו שכתבו התוס' דליכא צין רבה ורב יוסף חלל חנוך בשאר נהרות אבל בעבודת כוכבים לוקח ציניהו מדי לטעין דילא דגס לרב יוסף לא בעי שחיקה חלל בשאר נהרות כמו לרבה . וכו"ל דברי רבינו המהיס דמי בעי למיפסק כרבה דליס המלה לא בעי שחיקה למה כתב שורף דשריפה זו למה ולי בעי למיפסק כרב יוסף למה החליף שחיקה בשריפה ואם מפרש כפירוש התוספות יקשה למה כתב שורף כדקשיא אי בעי למיפסק כרבה וכו' :

העובד כוכבים המבטל עובד עבודת כוכבים . אבל מי שאינו עובד עבודת כוכבים אין ביטולו ביטול משמשיה . והוא אסורה בהנאה כמו שהיתה עד

א עור יו"ד סי' קמג : ב עור סי' קמז : ג סמ"ג לאוין מה . טור יו"ד סי' קמז :

משנה למלך

ו כיצד מאבד עבודת כוכבים ושאר דברים כו' שוחק וזורה לרוח או שורף ומטיל לים המלה . עיין מ"ש התוס' פרק כיסוי הדם (דף פ"ח) : ד"ה שחיקה דכל עבודת כוכבים תהלה בשריפה דומיא דעגל וכו' . והנה"כ שם בחדושי' . ולפי זה אמי שחיקה על העי"ד דכסי' כ"א כתב גבי כיסוי הדם דמכסין בשחיקה כלי מתכות שגשגו ומאן דאית ליה הך כרעא ע"כ דס"ל דכל עבודת כוכבים תהלה בשריפה דאל"ה היקשי לרבין אמאי קאמרי אף היא נעשה זבל לא ישרפה ולא תיעשה זבל אלא ודאי דס"ל דכל עבודת כוכבים תהלה בשריפה וא"כ יש לתמוה אמאי לא ביאר הטור בסיומן קמ"ו דקודם שחיקה ישרפה וכו' :

ז ועובד כוכבים וכו' אע"פ שאינו ישראלי על כך ה"ז בעילה . עיין בתוס' פ' כל הללמים (דף מ"ד) ד"ה כהן ובחזושי' מעשה חייא שם שכתב דאליבא דתוס' דוקא בעבודת כוכבים של

מגדל עז

שחנעבד עומד עד ולקחה לך . פ' רבי ישמעאל (דף נ"ט) : וכל יסווי עבודת כוכבים הרי הן ככלל במשמשיה . זה הוא כתב דר"י הגלילי גמרא מהניחין דעובדי כוכבים העובדין את הכהנים פ' כל הללמים : עבודת כוכבים של וכו' עד תרפון בלש . פ' ר' ישמעאל (דף נ"ב) : כשיבאו לידינו וסם נהגים בהם מנהג אלהות עד מותרין . פ' כל הללמים (דף מ"ב) . במשנת פירקולוס : עבודת כוכבים של ישראל עד ברשות העובד כוכבים . פ' ר' ישמעאל שם (דף נ"ב) : עובד כוכבים קטן או שוטה עד אין ציטון ביטול . פ' כל הללמים (דף ע"ד) : המבטל עד בטלה לעולם . פ' ר' ישמעאל :

הנהגות מיימוניות

[א] אבל משמשי עבודת כוכבים פ' רא"מ דביטול מועיל בהן אפילו משבאו ליד ישראל שיצין לבו להחמיר בהן כמו עבודת כוכבים עצמה וכן בספר המצות משבאו :

הנהגות מיימוניות

[א] אבל משמשי עבודת כוכבים פ' רא"מ דביטול מועיל בהן אפילו משבאו ליד ישראל שיצין לבו להחמיר בהן כמו עבודת כוכבים עצמה וכן בספר המצות משבאו :

ר"נ

פ"ח א שלשה ימים וכו'. משנה נריש מסכתא (דף ב'). שלשה ימים לפני אידיון של עובדי כוכבים אסור לשאת ולתת עמהם להשליח ולשאל מהם להלוותם וללוות מהם לפרען ולפרע מהם. בגמ' שם (ו'): הניח כשאלו לשאת ולתת עמהם לא אסרו אלא בדבר המקיים אבל בדבר שאין מקיים לא הני רב זבד בר' אשעיה דבר שאין מקיים מוכרין להם אבל אין לוקחין מהם. ונראה מדברי רבינו שהוא מפרש דמתיידין בין מקח בין ממכר אסרה וברייתא דלא אסרה אלא בדבר המקיים אבל בדבר שאינו מקיים לא ה"פ לא אסרו לגמרי בין למכור בין ליקח אלא בדבר המקיים אבל בדבר שאינו מקיים לא אסרו לגמרי שאל"פ שאסרו ליקח לא אסרו למכור והא דקמיא דבר שאין מקיים מוכרים להם אבל לא לוקחין מהם לפרעו מאי דקמיא דהאי ברייתא אבל בדבר שאינו מקיים לא אסרו. וטעמא דמוכר למכור להם דבר שאינו מקיים ואסור ליקח מהם אפילו דבר המקיים היינו משום דכשמוכר לו דבר שאינו מקיים ביום חנו אין לו לא מעות ולא חפץ שיהא מודה עליהם וליוול ומודה מקמי יום חנו לא היישיק אבל כשקוח מהם בין דבר המקיים בין דבר שאינו מקיים הרי המעות בידו ביום חנו ומודה עליהם אט"פ שאין בידו החפץ וכחז' הר"ן שזו היא שיטת הגאונים ומהם שדבריהם עיקר. ואחא דחנן ליפרע מהם אמרינן בגמ' [שם] מחני' דלא כריב"ק דקמיא ריב"ק אומר מלוה בשטר אין נפרעין מהם מלוה על פה נפרעין מהם מפני שהוא כמילי מידם אמר רב יוסף הלכה כריב"ק וכחז' רבינו ירוחם דמשמע בירושלמי דמלוה על המשכון הוי כמלוה בשטר: בר"א בארץ ישראל וכו'. שם [י"ח]: מימרא דשמואל. עבר ונשא וכו'. שם [י"ח]: איבעיא להו עבר ונשא ונתן מאי ר' אמר אסור ור' אמר מותר ומהא כוונת דריש לקיש ומשמע הכס דע"כ לא שרי

יב מזבח עבודת כוכבים שנפנס וכו'. פ' ר' ישמעאל (דף ל"ג): הניח בימיו שנפנס מותר מזבח כוכבים אסור עד שינתן רובו. ה"ל בימיו וה"ל מזבח אר"י בימיו חנן מזבח אבנים הרבה. ומפרש רבינו דהאי שינתן רובו היינו ע"י עובדי כוכבים דאי לאו הכי אסור כדין עבודת כוכבים שנשחברה מאליה:

וכיצד מבטלין וכו'. שם [ל']. מיתיי עובדא שחיפו עובדי כוכבים דרכים בלגני מרקולים ואיכא רבנן דפרשי מליך עליהם ואיכא דלא פרשי וא"ר יוחנן רבי מנחם ברבי סימאי בן של קדושים מהלך עליהם ואנו נפרש מהם ורבא בר ירמיה חייטי מתניתא בדידי עובד כוכבים שהניח אבנים מן המרקולים וחופה בהם דרכים מותרים ורב ששה נמי משמע הכס דהכי ס"ל והשתא כי מוקי רבנן דפרשי דהדי רבנן דלא פרשי הא ר' יוחנן ורב ירמיה ורב ששה שהדייהו וה"ל דלא פרשי רובא ועוד דהא מעשה דרבי מנחם ברבי סימאי ומתניתא מסייע להו והכי נקטינן:

ביצד מבטלין את האשירה וכו'. משנה בסוף כל האילנים (דף מ"ט): כיצד מבטלין כלומר לאשירה קירסם ויזיד נטל ממנה מקל או שרביט אפילו עלה ה"ז ביטלה שופה לאורכה אסורה ושלא לאורכה מותרת. ופירש רש"י קירסם קסמין יבשים שבאין, נטל לאורכו לשרוף, יזיד זרדין לחים שבה לאורכה לטובה עכ"ל. ובגמ' [שם] הניח עובד כוכבים ששיפה עבודה כוכבים לאורכו היא ושפאיה מותרים לאורכה היא אסורה ושפאיה מותרים וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לאורכה בין לאורכו היא ושפאיה אסורים. כחז' הרמ"ך היתה של ישראל וכו' תימה מאי חיריאל של ישראל אפילו של עובד כוכבים נמי ישראל ששפה אותה בין היא בין שפאיה אסורים כדאמרין בגמ' [שם מ"ב]. גזירה דילמא מנבה להו והויא לה עבודת כוכבים של ישראל ואין לה ביטול לעולם, עכ"ל:

שלשה

פרק תשיעי

א שלשה ימים לפני חנם של עובדי כוכבים אסור ליקח מהם ולמכור להם דבר המתקיים.

ללוות מהן ולהלוותם ליפרע מהן ולפרוע להם מלוה בשטר או על המשכון אבל מלוה [א] על פה נפרעין מהן מפני שהוא כמציל מידם. ומותר למכור להן דבר שאינו מתקיים כגון ירקות ותבשיל עד יום חנם. במה דברים אמורים בארץ ישראל אבל בשאר ארצות אינו אסור אלא יום [ב] חנם בלבד. עבר ונשא ונתן עמהן באותן

א סמ"ג לאוין מה. טור י"ד סי' קמח:

משנה למלך

אלא אי אמרת דלא אסירא אלא מחמת ספק איכ' שני עבודת כוכבים אחאי אסורים והלא יש כאן ס"ס ספק שברה עובד כוכבים ספק שנשחברה מאליה ואח"ל שנשחברה מאליה שמה בטלה ומתלה דין שברי עבודת כוכבים כדין שנשחברה מאליה מכאן מודעה דנשחברה אסירא בודאי ולא מספק. אמור לו דאי מהא לא חיריא משום אשחברה מאליה הוי מילתא דלא שכיחא כמ"ס רש"י ס"ס כל הללמים וכיון שכן סברה של הרב המחבר ז"ל על עמוד יעמוד. ורמיהו לרש"י (דף מ"ח): ד"ה הכס דקא חזיל לאיכוד שכתב דעסע ר"י דאמר שוחק וזורה לרוח היינו משום דלאבדס מכיון וכבר בטלה ולא גרע משנשחברה מאליה כו'. ובודאי דרש"י לא פליג אכללין דק"ל בכל דוכתא כרי לגבי ר"ל. אבל אם נאמר דס"ל דאף לר"י לא אסירא אלא מספק ו"ל דה"ק דרי היכי דנשחברה מאליה מדינא שריא ולא אסורה חז"ל אלא משום ספיקא ה"ל בשוחק וזורה לרוח קליש חסוריה ואין כאן וס וס גורם ודוק. וכן משמע מדברי רש"י פרק וד חטאת (דף י"ג) וז"ל דלא בטלה שרי לא בטלה העובד כוכבים בפירוש ע"כ. ומשמע דכוונתו לומר דס"ל לר"י דא"כ אומדנא דבעל מ"מ כיון שלא בטלה בפירוש מדי ספיקא לא נפקא. שוב רמיהו להראב"ד לעיל פ"ד דין י"ב דמפרש להא דמשני רבי יוחנן במעילה דמתניתין איירי בדאייתי עניס מעלמא דהיינו לומר דבעינן שנדה דאייתי מעלמא אבל מן הסתם חיישינן שמה מאותו חילן הס. מוכח דס"ל דנשחברה

ואין ק"ל דאסורה כרבי יוחנן. וקשה לי דהא אמרי בגמרא גבי בימיו דאפילו למ"ד עובדין לשבירים הוי מילי עובדי עבודת כוכבים אבל הני שקיל להאי וכו' וא"כ אפילו שלא יוחנן ביד עובד כוכבים הוי לן למשרי ולא דמי לעבודת כוכבים כדין דפלחה זילא בה מילתא כי היכי דאמרי בגמ' גבי בימיו וה"ל אמרינן גבי מזבח דלא דכיין דהוא השמים של עבודת כוכבים שקיל להאי ומיתיי בימיו אחרינא וא"כ קשה דלמה כחז' רבינו ביד עובד כוכבים וכו'.

פ"ח א שלשה ימים וכו'. ריש פרק לפני אידיון חן לפני אידיון של עובדי כוכבים שלשה ימים אסור לשאת ולתת עמהן. ורש"י ז"ל פ' דהוי מקח וממכר וכן נראה שחפשי רבינו ז"ל ור"ח ז"ל פ' בענין אחר. ונראה מדברי רש"י ז"ל שם בגמרא (דף ו'). שכתב גבי ברייתא דדבר שאינו מקיים מוכרין להם אבל אין לוקחין מהם ופירש שם דמרווח ליה שמוך שאינו מקיים מתאווה הוא למכרה משמע דדבר המקיים מותר ליקח מהן וכן כחז' לקמן גבי עיר שיש בה עבודת כוכבים והיו בה חמויות מעשיות ופירש הוא ז"ל ביום אידם וכחז' אי משום שמושא ונתן ביום אידם הני מילי לזבוי אבל למזון מתיידי דבר המקיים שרי ורבינו כחז' דאסור ליקח ולמכור דבר המקיים ודלא כרש"י ז"ל וההיא דחמויות מעשיות יתכן כחיון ההוא' דלא חייבי ביום אידם אלא ציריד שעשו להניח בו מכס: וללוות מהם וכו'. הכל מפורש שם במשנה ובגמרא וזל"ה מ"ס או על המשכון דודאי דכל שכן הוא ממלוה בשטר דהוא מוכח ומהי ומהי איתא בירושלמי: במה דברים אמורים בארץ ישראל. שם (דף י"ח): אחר שמואל בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד ופירש' ז"ל אין אנו יכולים להעמיד עצמינו מלישא ולתת עמהם שביניהם אנו יושבים ופירשנו מהם ועוד משום יראה פ"כ. וכפי טעם זה משמע דדוקא בזמן שישאל במלכותם ושוריים על אדמסת או אסור כמ"מ אבל עהה שאלו בגלות מותר בכל מקום לפני אידיון וא"כ נראה (לפי) שאין הדבר חלוי לא בארץ ישראל ולא בחוץ לארץ וא"כ קשה על רבינו ז"ל שחלה הדבר בכך. ונראה שהוא ז"ל מפרש דאזכר שנתן לארץ לאו עובדי כוכבים הם ומפני כך לא אסר אלא יום אידם בלבד. וזהו שחזר בגולה אינו אסור אלא יום אידם בלבד כלומר כח"ל:

עבר ונשא ונתן וכו'. והנשא ונתן ביום חנם וכו'. שם (דף ו' ע"ב) מחלוקה ר' יוחנן וריש לקיש ואע"ג דהניא כוונתה דריש לקיש דאפילו באידיון נשא ונתן מותר מכ"מ פסק כר' יוחנן

הנהגות מיימוניות

[א] כרבי יהושע בן קרחה וכתב בספר התרומה דלנו אפילו מי שיש לו חותמות ושטרות פעמים שהוא סבור שהוא בטוח ואינו ואפילו אם יש לו משכונות מותר מנעמא כבהג"ה שלפניו: [ב] כרש"י דפריש טעמא דאיסורא משום דאזיל ומורה לעבודת כוכבים הלכך כל דבר המתקיים אסור למכור ודלא כר"ח דפריש טעמא דמכירה משום שקונה לצורך עבודת כוכבים והלכך כל מה שאינו לצורך תקרובת מותר למכור ועיין בטור שם: [ג] כשמואל דאמר בגולה אין אסור אלא יום אידם העיקרי בלבד אבל שאר בגויות אין תופשין בהן כממשות ולא שייך למימר בהן אזיל ומורה ועוד דק"ל בגויותיהו דלא אזיל ומורה וכן מצינו לשם דרבא שרר קורבנא לבר שישך אמר קים ליה בגויה דלא פלח לעבודת כוכבים וכן מטעם איבה כדאשכחן רבי יהודה גשיאה דחייש לאיבה וכן בפרק אין מעמידין שרי לבת ישראל לילד ארמאית בשכר ומפרש רב יוסף טעמא